

Huvudman

Sjöbo kommun
kommun@sjobo.se

Ärendet

Tillsyn av förskoleklass och grundskola i Emanuelskolan i Sjöbo kommun; nu fråga om uppföljning av beslut den 2 maj 2023

Beslut

Skolinspektionen avslutar ärendet.

Om ärendet

Skolinspektionen har våren 2023 genomfört en tillsyn av Emanuelskolan i Sjöbo kommun. Tillsynen har omfattat bestämmelser gällande extra studietid, modersmålsundervisning, extra anpassningar och särskilt stöd, studiehandledning på modersmålet, utvecklingssamtal, betygskataloger, förebyggande arbete för att skapa trygghet och studiero, skolans arbete med att motverka kränkande behandling, arbetet med ordningsregler, rutiner för hanteringen av omhändertagande av mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning, tillgång till elevhälsa samt arbetet med frånvaroutredningar.

Skolinspektionen har den 2 maj 2023 beslutat att förelägga Sjöbo kommun att senast den 29 september 2023 vidta åtgärder för att avhjälpa brister rörande studiehandledning på modersmålet, extra anpassningar samt utredning av särskilt stöd. Vidare har Skolinspektionen tilldelat Sjöbo kommun en anmärkning rörande arbetet med ordningsregler, rutiner för hanteringen av omhändertagande av mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning, extra studietid samt anmälan av kränkande behandling.

Sjöbo kommun har den 3 oktober 2023 inkommit med en redovisning av vidtagna åtgärder med anledning av föreläggandet och anmärkningen. Skolinspektionen har vid besök på skolan den 14 november 2023 genomfört intervjuer med lärare,

personal i elevhälsan och rektorn. Vidare har huvudmannen inkommit med kompletterande svar i ärendet den 28 november och den 15 december 2023.

Skolinspektionen har i nu aktuellt ärende tagit ställning till om Sjöbo kommun har följt föreläggandet och vidtagit åtgärder med anledning av anmärkningen samt om påtalade brister har avhjälpats.

Motivering av beslutet

Avstående från ingripande

Studiehandledning på modersmålet

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Skolinspektionens konstaterade i beslut den 2 maj 2023 att elever som hade behov av studiehandledning i polska, tigriska, swahili och ryska inte fick det.

Av huvudmannens redovisning framgår följande. De elever som tidigare har haft behov studiehandledning i swahili och polska har enligt lärares och rektorns bedömning inte längre behov av studiehandledning. Vidare är studiehandledning i tigriska och ryska inte längre aktuellt på Emanuelskolan, eftersom de eleverna som hade det behovet inte längre går kvar på skolan.

Vid Skolinspektionens besök på skolan den 14 november framkom i intervjuer att det finns tre nya elever som är i behov av studiehandledning på sitt modersmål. Två elever, som varit på skolan en vecka, är i behov av studiehandledning på somaliska. Sjöbo kommun har för närvarande ingen studiehandledare i somaliska och enligt rektorn annonserar huvudmannen efter en sådan. Vidare finns en elev, som vid tillfället för Skolinspektionens besök varit på skolan i ca tre veckor, som är i behov av studiehandledning på arabiska. Rektorn har ansökt om studiehandledare från förvaltningen och uppger att en studiehandledare ska finnas för eleven inom kort.

Av kompletterande uppgifter till Skolinspektionen uppger huvudmannen följande. Studiehandledning på arabiska för aktuell elev påbörjas den 30 november 2023. När det gäller studiehandledning på somaliska för aktuella elever har kartläggning och utredning av elevernas behov av särskilt stöd påbörjats och beslut om åtgärdsprogram kommer att fattas inom kort. Eleverna är i behov av studiehandledning på modersmålet i kombination med andra stödinsatser. Sjöbo kommun har i dagsläget inte någon studiehandledare i somaliska anställd och försök att rekrytera någon har inte lyckats. Fortsatta ansträngningar görs för att hitta en studiehandledare i somaliska. Ny annonsering av tjänsten kommer att ske och kontakter har tagits med andra kommuner. Det är inte aktuellt att undersöka möjligheter till fjärrundervisning för de aktuella eleverna. Enligt huvudmannen har flera andra insatser satts

in utifrån elevernas förutsättningar och behov bland annat med stort fokus på att utveckla elevernas kunskaper i det svenska språket.

Rättslig reglering

En elev ska få studiehundledning på sitt modersmål, om eleven behöver det (5 kap. 4 § skolförordningen [2011:185]).).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att huvudmannens arbete med att ge alla elever som har behov av studiehundledning på modersmålet inte fullt ut uppfyller författningarnas krav. Utredningen visar att det i nuläget finns två elever som inte får sitt behov av studiehundledning på somaliska tillgodosett.

Val av ingripande

Skolinspektionen får enligt 26 kap. 12 § skollagen avstå från att ingripa om en överträdelse är ringa, den vars verksamhet granskas vidtar nödvändig rättelse eller det i övrigt med hänsyn till omständigheterna finns särskilda skäl mot ett ingripande.

Sjöbo kommuns verksamhet vid Emanuelskolan uppfyller i nuläget inte författningarnas krav fullt ut vad gäller studiehundledning på modersmålet. Mot bakgrund av de åtgärder som ovan redovisats att huvudmannen vidtagit och planerar att vidta, för att säkerställa att alla elever som har behov av studiehundledning på modersmålet ska få sådant stöd, gör Skolinspektionen bedömningen att huvudmannen i dagsläget har vidtagit och vidtar de åtgärder som rimligen kan krävas för att komma till rätta med bristen. Skolinspektionen bedömer därför att det finns särskilda skäl mot ett ingripande och väljer därför att avstå från att ingripa.

Avhjälpta brister

Extra anpassningar och särskilt stöd

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Extra anpassningar

Skolinspektionen konstaterade i beslut den 2 maj 2023 att det fanns elever som inte fick de extra anpassningar som de identifierats ha behov av.

Av huvudmannens redovisning framgår följande. Rutinen för extra anpassningar och särskilt stöd har reviderats och förtydligats gällande extra anpassningar. På uppstartsdagarna i augusti fick all skolpersonal en uppföljande och grundlig genomgång av rutinen. Ytterligare en specialpedagog har anställts på Emanuelskolan. Specialpedagogerna har ansvaret att uppdatera ny personal om rutinen. Personalen erbjuds konsultation med delar av elevhälsan varannan vecka under sin arbetsplatsförlagda tid. Detta gör att alla lärare har möjlighet att

konsultera elevhälsan och få stöd i hur de ska lägga upp sitt arbete med extra anpassningar och särskilt stöd. I rutinen framgår bland annat att extra anpassningar till elever ska följas upp var fjärde till sjätte vecka. Rektorn ansvarar med stöd av skolans specialpedagoger för att de elever som bedömts vara i behov av extra anpassningar ges de extra anpassningar skolpersonal har bedömt att eleverna är i behov av.

Vid Skolinspektionens besök på skolan den 14 november uppger flera lärare att eleverna får de extra anpassningar som de har behov av. Dock uppger några lärare att de inte alltid hinner ge extra anpassningar till de elever som har extra anpassningar i form av att de ska erhålla en extra genomgång eller inledning. Dessa lärare säger att om de exempelvis har tio elever med sådana behov i en klass så kanske de hinner ge fem elever anpassningarna på en lektion och så får de ge de återstående fem eleverna anpassningarna på nästa lektion. Lärare uppger vidare att personalnärvaron på skolan har blivit bättre. Av intervjuer med representanter för elevhälsan framgår att eleverna nu ges extra anpassningar i den omfattning de har behov av och att lärarna har tid för det. Rektorn får i intervjun bemöta lärares utsaga att de inte alltid hinner med att tillgodose extra anpassningar till alla elever. Rektorn svarar att personalen ska vara bemannade nu så att de bör hinna med att tillgodose extra anpassningar till alla elever. Rektorns bild är att skolan ger de extra anpassningar som eleverna behöver och att skolan nu har förutsättningar att tillgodose detta till eleverna. Vidare framgår av samtliga intervjuer att lärarna får stöd av elevhälsan bland annat i arbetet med extra anpassningar.

Utredning av särskilt stöd

Vidare framkom av Skolinspektionens beslut den 2 maj 2023 att det inte alltid startades en utredning om särskilt stöd efter att anmälan om behov av detta har gjorts. Det gällde elever som uppvisade andra svårigheter i sin skolsituation och där en social utredning skulle behövas. Vidare framkom att, i de fall utredningen visade att behov av särskilt stöd inte förelåg, det inte fattades beslut om att inte utarbeta åtgärdsprogram. Det fanns även beslut om enskild undervisning som inte hade beslutats av rektor.

Av huvudmannens redovisning framgår följande. Det har förekommit att lärare felaktigt har fattat beslut om enskild undervisning. Nuvarande rektor har kännedom om att endast rektorn får fatta beslut om enskild undervisning, vilket också kommer att ske i fortsättningen.

Av huvudmannens redovisning och kompletterande svar framgår vidare att den 2 juni inkom två anmälningar om behov av särskilt stöd för elever i årskurs 2 respektive årskurs 6. Vidare inkom en anmälan den 16 augusti om behov av särskilt stöd för en elev i årskurs 4 och slutligen inkom en anmälan den 31 augusti om behov av särskilt stöd för en elev i årskurs 6. Utredningar om behov av särskilt stöd har startats i alla fyra ärenden den 5 september. Beslut om åtgärdsprogram har sedan fattats i alla fyra ärendena under hösten och kommer att utvärderas i december 2023. Vidare framkommer av huvudmannens redogörelse att rektorn under den aktuella tiden har fattat beslut i 12 fall att inte utarbeta åtgärdsprogram.

Vidare framgår av intervjuerna vid Skolinspektionens besök på skolan den 14 november att skolan nu fångar upp och utreder även social problematik hos elever som ska utredas för särskilt stöd. De elever som har sådant behov har nu enligt lärarna fått särskilt stöd. På fråga om det startas utredningar om särskilt stöd om/när det handlar om social problematik svarar rektorn ja, att det gör det eftersom skolan infört detta i sin nya rutin, vilken är betydligt tydligare nu gentemot tidigare. Rektorn berättar att skolkuratoren också deltar på denna konsultationstid och att skolan söker hjälp utifrån både skolans och elevens behov. Vidare framgår av intervjun med rektorn att hen numera fattar beslut om att inte utarbeta åtgärdsprogram samt beslut om enskild undervisning. Det finns emellertid ingen elev som har enskild undervisning på skolan för närvarande.

Rättslig reglering

Om det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, och inte annat följer av 7 §, ska eleven skyndsamt ges stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen (3 kap. 5 § skollagen).

Om det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen, ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektorn ska se till att en elevs behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd ska ske med elevhälsan, om det inte är uppenbart obehövt. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska han eller hon ges sådant stöd (3 kap. 7 § skollagen).

Ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Eleven och elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta när ett åtgärdsprogram utarbetas. Åtgärdsprogrammet beslutas av rektorn. Rektorn får inte överlåta sin beslutanderätt till någon annan om beslutet innebär att särskilt stöd ska ges i en annan elevgrupp eller enskilt eller i form av anpassad studiegång. Om en utredning enligt 7 § visar att eleven inte behöver särskilt stöd, ska rektorn eller den som rektorn har överlåtit beslutanderätten till i stället besluta att ett åtgärdsprogram inte ska utarbetas (3 kap. 9 § skollagen).

Beslut om åtgärdsprogram får överklagas hos Skolverkets överklagandenämnd (28 kap. 16 § skollagen).

Eleven och elevens vårdnadshavare ska underrättas om det fullständiga innehållet i beslutet och om hur man överklagar beslutet till Skolväsendets överklagandenämnd (29 kap. 10 § skollagen; 33 § förvaltningslagen [2017:900]).

Skolinspektionens bedömning

Det framkommer i intervju med lärare att de ger eleverna extra anpassningar som eleverna har behov av men några lärare säger också att det fortfarande kan

förekomma att elever inte får extra anpassningar i den omfattning de har rätt till på grund av tidsbrist hos lärare. Mot bakgrund av elevhälsans och rektorns samstämmiga uppgifter om att deras bedömning är att eleverna numera ges extra anpassningar som de bedömts ha behov av och att lärarna har tid till det gör Skolinspektionen dock bedömningen att Sjöbo kommun inte brutit mot bestämmelserna när det gäller extra anpassningar.

Vad gäller att det inte alltid startades en utredning om särskilt stöd efter att anmälan om behov av detta hade gjorts samt beslut om att inte utarbeta åtgärdsprogram och beslut om enskild undervisning framkommer av ovan redovisade omständigheter inte annat än att verksamheten nu uppfyller författningarnas krav inom dessa områden.

Ärendet ska därför avslutas i dessa delar.

Ordningsregler

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Skolinspektionen konstaterade i beslut den 2 maj 2023 att skolan hade ordningsregler men att de inte följdes upp regelbundet. Eleverna hade inte heller medverkat i utarbetande eller uppföljning av ordningsreglerna.

Av huvudmannens redovisning framgår följande. Ordningsreglerna beslutas årligen av rektor vid höstterminsstart och följs upp två gånger per termin. Elever, personal, elevstödsamordnare och vårdnadshavare medverkar i detta arbete.

Ordningsreglerna har diskuterats och reviderats i personalgrupp, elevgrupp, i klassråd och på skolans föräldraråd. Dessa uppföljningar tillsammans med samtal med personalen, elevfokusgrupp och föräldrarådet kommer att utgöra underlag för utvärdering av ordningsreglerna.

Vid Skolinspektionens besök på skolan den 14 november framkom i intervjuerna följande. Ordningsreglerna reviderades i början av terminen då bland annat en utsedd elevgrupp fick lämna synpunkter på reglerna. Ordningsreglerna kommer att revideras igen i december efter att alla elever tagit del av ordningsreglerna och fått tillfälle att lämna synpunkter.

Rättslig reglering

Ordningsregler ska finnas för varje skolenhet. Ordningsreglerna och hur de följs ska regelbundet följas upp. Orsakerna till uppföljningens resultat ska analyseras.

Ordningsreglerna ska utarbetas, följas upp och, vid behov, omarbetas under medverkan av eleverna. Rektorn beslutar om ordningsregler (5 kap. 5 § skollagen).

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten nu uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Rutiner för hanteringen av omhändertagande av mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Skolinspektionens konstaterade i beslut den 2 maj 2023 att Emanuelskolan hade rutiner för hantering av omhändertagande av mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning men att det inte framgick av rutinerna hur omhändertagandet av utrustningen skulle gå till och inte hur föremålen skulle förvaras på ett betryggande sätt. Det framgår inte heller hur insamlandet av utrustningen skulle ske så att det framgick till vem varje föremål ska återlämnas.

Av huvudmannens redovisning framgår följande. En ny rutin har upprättats och informerats till elever, vårdnadshavare och personal. Av rutinen framgår att mobiltelefonerna samlas in av läraren vid skoldagens början. Mobilerna läggs i avsedd låda med korrekt klassbeteckning. Varje elev har ett eget uppmärkt fack i lådan, mobilen ska vara avstängd eller på ljudlöst läge. Läraren ställer lådan i ett låst skåp i klassrummet. Även när det är idrott, slöjd eller musik på Emanuelskolan lämnas telefonen till läraren i elevens ordinarie klassrum innan lektionen börjar och hämtas på samma plats om eleven avslutar i annat klassrum. Den lärare som har sista lektionen för dagen med klassen hämtar mobillådan ur det låsta skåpet och delar ut till respektive elev vid skoldagens slut. Då en elev behöver gå hem tidigare får eleven hämta ut sin mobiltelefon med hjälp av någon vuxen i personalen. Vid lektionsstart eller lektionsslut på annan skola lämnas telefonen i avsedd låda på respektive plats och transporteras mellan Emanuelskolan och annan plats av eleven.

Skolinspektionen har tagit del av skolans rutin för hantering av omhändertagande av mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning. Av dessa framgår hur omhändertagandet av utrustningen ska gå till, hur föremålen ska förvaras samt till vem varje föremål ska återlämnas.

Vid Skolinspektionens besök på skolan den 14 november framkom i intervjuerna att rutinen fungerar bra och det inte råder någon otydlighet eller har varit något problem vid omhändertagande eller återlämning av elevernas mobiltelefoner.

Rättslig reglering

Det ska för varje skolenhet finnas skriftliga rutiner för hanteringen av omhändertagande av mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning. Rektorn beslutar om sådana rutiner (5 kap. 4 e § skollagen).

Av förarbeten till bestämmelsen framgår bland annat följande. Det ska finnas skriftliga rutiner för hanteringen av omhändertaganden av mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning. Av rutinerna bör bl.a. framgå hur omhändertagandet av utrustningen ska gå till, t.ex. hur föremålen ska förvaras på ett betryggande sätt och hur insamlandet av utrustningen ska ske så att det framgår till vem varje föremål ska återlämnas, vilket t.ex. kan ske med stöd av ett

nummerlappssystem. Rutinerna bör även omhänderta sådana aspekter som att det inte ska föreligga någon osäkerhet om huruvida ett föremål har omhändertagits eller huruvida det har lämnats tillbaka. Det bör vara rektorn som beslutar om sådana rutiner med utgångspunkt i de förutsättningar som finns vid den berörda skolenheten. Frågan kan dock med fördel hanteras inom ramen för arbetet med skolans ordningsregler i syfte att utforma och förankra rutinerna med personal, elever och föräldrar (prop. 2021/22:160 s. 127 och 235).

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten nu uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Extra studietid

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Skolinspektionens konstaterade i beslut den 2 maj 2023 att Emanuelskolan inte uppfyllde författningarnas krav avseende erbjudande av två timmars extra studietid per vecka för eleverna i årskurs 4–6.

Av huvudmannens redovisning framgår att alla elever i årskurs 4–6 nu erbjuds extra studietid två timmar i veckan. Den extra studietiden är förlagd 7:45-8:15 fyra dagar i veckan.

Vid Skolinspektionens besök på skolan den 14 november framkom i intervjuerna att den extra studietiden fungerar bra och är välbesökt av elever.

Rättslig reglering

Elever i årskurs 4-9 ska erbjudas att frivilligt delta i undervisning i form av extra studietid. Erbjudandet ska omfatta minst två timmar per vecka. Undervisningen ska anordnas under eller i direkt anslutning till skoldagen vid den skolenhet eleven tillhör (10 kap. 5a § skollagen).

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten nu uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Agerande och anmälan vid kränkande behandling

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Skolinspektionens konstaterade i beslut den 2 maj 2023 att lärare agerade och redde ut incidenter med eventuella kränkningar, men att alla fall då personal fick kännedom om att en elev kunde ha blivit utsatt för kränkande behandling inte anmäldes till rektorn.

Av huvudmannens redovisning framgår följande. Skolans rutin för tillbud och kränkande behandling har reviderats. På uppstartsdagarna i augusti fick all skolpersonal en uppföljande genomgång gällande kränkingsutredningar av elevhälsan. Tid har avsatts med elevstödsamordnare för den personal som har behov av ytterligare en fördjupad genomgång av den reviderade rutinen. Skolan kommer att ha workshops för all personal gällande svåra samtal med vårdnadshavare såväl som förebyggande och åtgärdande arbete mot kränkande behandling. Genom att öka kompetens och trygghet i att leda dessa samtal bedömer huvudmannen att den tidigare upplevda tidsbristen kommer att kännas mindre påfrestande och tidskrävande. Skolan kommer vidare att använda sig av Skolverkets material "Främja, förebygga, upptäcka och åtgärda". Då höstterminen precis har börjat är det för tidigt att utvärdera om det har blivit någon skillnad i anmälningarna om kränkande behandling. Elevstödsamordnare, samordnare och kommunens värdegrundspedagog följer löpande upp kränkingsanmälningarna. Dessa uppföljningar tillsammans med samtal med personalen och en elevfokusgrupp kommer att utgöra underlag för utvärdering. Skolan kommer att följa upp kvaliteten på anmälningar och utredningar av kränkande behandling, till exempel säkerställa att det finns tillräckligt med information i anmälan för att utredningen ska gå enklare att genomföra samt att utredningen innehåller det den behöver innehålla. Elevstödsamordnaren har ansvar för att uppdatera ny personal om skolans rutin. Rektorn ansvarar med stöd av elevstödsamordnare för att arbetet genomförs och följs upp.

Vid Skolinspektionens besök på skolan den 14 november framkom i intervjuerna att anmälan till rektorn numera görs när personalen får kännedom om att en elev kan ha blivit utsatt för kränkande behandling.

Rättslig reglering

Var och en som verkar inom utbildningen ska aktivt motverka alla former av kränkande behandling (1 kap. 5 § andra stycket skollagen).

Personal som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till rektorn (6 kap. 10 § skollagen).

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten nu uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

På Skolinspektionens vägnar

X Jenny Fahlman

Beslutsfattare

Signerat av: Jenny Fahlman

X Christina Aro Östgren

Föredragande

Signerat av: Christina Aro Östgren

I ärendets slutliga handläggning har även utredaren David Carvajal Winberg medverkat.